

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АТЕСТАЦІЯ (Комплексний іспит з музичної педагогіки)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “30 ” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Комплексний іспит з музичної педагогіки
Викладач (-і)	Доцент Серганюк Ю.М.
Контактний телефон викладача	0677744179
E-mail викладача	umtaliu@gmail.com
Формат дисципліни	денна, заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	4 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Атестація здобувачів вищої освіти — випускників за освітнім рівнем бакалавра здійснюється Екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім рівнем з метою встановлення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти за конкретною спеціальністю.</p> <p>Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей випускників, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійною програмою підготовки фахівців за спеціальністю. Для проведення атестації випускників створюються Екзаменаційна комісія, строк повноважень якої становить один календарний рік. Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю Екзаменаційної комісії здійснює ректор університету.</p> <p>Студенти стаціонарної та заочної форм навчання складають комплексний іспит з музичної педагогіки: концертне диригування хором; практична робота з хором та колоквиум із спеціальності</p>	
3. Мета та цілі	
<p>Забезпечити навчання в галузі Освіти із широким доступом до працевлаштування; підготувати студентів з особливим інтересом до музично-педагогічної, художньо-просвітницької діяльності для подальшого навчання. Забезпечити студентам здобуття знань, умінь та розуміння, котрі відносяться до галузі мистецької освіти, що дасть їм можливість виконувати свою роботу самостійно.</p>	
4. Результати навчання	
<p>володіння основами організації діяльності установ музичної освіти; засвоєння цілей, завдань, змісту, принципів, форм, методів і засобів навчання у сфері музичної освіти; розуміння особливостей психології різних вікових груп тих, що навчаються; вміння вирішувати педагогічні навчально-виховні, художньо-творчі завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх музичної підготовки; здатність здійснювати художньо-педагогічне спілкування з дітьми; здатність аналізувати узагальнювати і використовувати у своїй роботі передовий педагогічний досвід у царині музично-естетичного виховання, критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності, творчо підходити і впроваджувати нові освітні навчально-виховні технології; здатність будувати індивідуальну освітню траєкторію в системі безперервної педагогічної освіти викладача вищої школи; аналізувати різні наукові концепції у контексті історії</p>	

становлення педагогіки мистецтва та формулювати власні принципи та методи навчання; формулювати та вдосконалювати важливу дослідницьку задачу, для її вирішення збирати необхідну інформацію та впорядковувати висновки, які можна захищати в науковому контексті;

здатність розуміти системну методологію проведення науково-педагогічних досліджень; володіти базовими знаннями з музичної педагогіки, необхідних для засвоєння загально-професійних дисциплін з музично-педагогічної освіти;

володіння основами методології музично-педагогічних досліджень, формулювати наукову проблему в галузі музично-педагогічної освіти; оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;

вміння використовувати різні способи реєстрації наукових фактів, аналізувати і інтерпретувати матеріали спостережень, переводити наукові знання у площину практичного використання; вміння застосовувати конкретно-наукову методологію експериментального дослідження проблем процесу професійного музичного навчання; використовувати сталі теорії психолого-педагогічного діагностування якості музично-виконавської діяльності;

володіння принципами організації керівництвом хором, ансамблем, методику викладання музичних дисциплін;

володіння активним хоровим і ансамблевим репертуаром різних епох, жанрів і стилів; засвоєння пісенного матеріалу шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності;

здатність розвивати у процесі занять музичну культуру школярів; грати на музичних інструментах; професійно навчати хоровому і сольному співу, виразно диригувати хором; здатність здійснювати змістовний аналіз музичного твору, емоційно й образно розповідати учням про музику і музикантів, події музичного життя;

здатність організовувати дитячі та самодіяльні хорові самодіяльні творчі колективи; використовувати професійно-профільовані знання та навички під час вокально-хорової роботи з дітьми, у процесі формування естетичних поглядів, тенденцій та художніх смаків; бути готовим до роботи з дитячим хоровим колективом, вміти вільно і творчо спілкуватися з школярами різного шкільного віку за їх особливостями розвитку;

володіння методичними засади підготовки до керування хором; навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім репертуаром з диригування;

володіти художнім музичним кругозором для професії майбутнього диригента професійного та аматорського хору; вмінням самостійно мислити, критично аналізувати прочитану літературу;

знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;;

здатність застосовувати сучасні технології психолого-педагогічного діагностування в галузі педагогіки мистецтва та сучасні інформаційні технології в галузі; володіння навичками пошуку та аналізу інформації за професійним спрямуванням, роботи з комп'ютером;

вміння користуватись різними видами комп'ютерних програм для музиканта; опанування програмами нотного набору; розвиток практичних навичок нотного набору різних видів

партитур музичних творів (інструментальних, вокально-інструментальних, хорових); опанування навиками синхронізації нотного і текстового набору різних комп'ютерних програм;

знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності;

вміння використовувати фаховий хрестоматійний матеріал з хорової літератури, авторські та репертуарні збірники для підбору виконавського репертуару;

вміння творчо проводити уроки музики у відповідності з метою, принципами і завданнями організації музично-виховної роботи в школі;

знання будови голосового апарату та принципи його роботи під час співу, відповідно до регістрової природи та акустичних можливостей співацького голосу; класифікації співацьких голосів; прийомів і методів формування звукоутворення, дикції та артикуляції, звільнення голосового апарату; основ співацької гігієни та охорони голосу; особливостей вокального виховання дітей;

вміння аналізувати науково-методичну літературу; володіти прийомами та методами формування вокальних навичок; аналізувати, діагностувати та коригувати як власний, так і сторонній співацький процес; проводити вокальне заняття та моделювати процес розвитку співацького голосу, проводити вокально-виховну роботу з сольного і хорового співу; самостійно аналізувати вокально-хорові твори, створювати виконавську інтерпретацію засобами вокальної техніки, елементами акторської гри;

використання музичного та вокального тезаурусу; кращих зразків світової вокальної музики, зокрема української народнопісенної творчості;

володіти уявленнями про основи філософії, психології, педагогіки, культурології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;

вміння застосовувати наукові методи побудови та аналізу навчально-виховного процесу у галузі музичного мистецтва, використовувати знання різних музично-педагогічних теорій професійного розвитку педагога-музиканта; застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;

володіння додатковим музичним інструментом; використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань;

вміння вільно читати з аркуша, транспонувати і підбирати по слуху музичні твори, аранжувати та інструментувати їх для різних виконавських складів;

уміння реалізовувати технології гуманітарної експертизи якості музично-виконавської та музично-педагогічної діяльності викладача вищої школи; аналізувати розвиток музичного мистецтва в історичному контексті;

володіння знаннями про історичну динаміку формування музично-просвітницького, мистецького життя Галичини, інших теренів України та їхня роль у процесах становлення національних виконавських традицій; вміння використовувати набуті знання у вирішенні професійних питань та загальному становленні наукової особистості; володіння навичками проведення самостійного дослідження культурно-мистецького життя краю;

володіння теоретичними засадами хорового виконавства та культури вокально-хорового співу, знати виразові можливості хорової музики та закономірності хорового виконавства в

цілому, практикою співу в хоровому колективі та методичними принципами формування практичних навичок роботи з хором, що забезпечує процес мистецько-виконавської освіти, формує професійний фаховий розвиток і є необхідним для майбутньої практичної музично-педагогічної творчості, музично-виконавської культури та спонукає до професійного росту й самовдосконалення майбутнього педагога-диригента;

вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань під час проходження практики; застосовувати професійно-профільовані знання у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;

знання історико-методичної літератури для інструмента, фахового академічного, сучасного та фольклорного репертуару, методів та прийомів гри на інструменті; особливостей навчання гри на музичному інструменті дітей різного шкільного віку;

вміння використовувати навчально-хрестоматійний матеріал для початкових, середніх та вищих ланок шкільництва; володіти методикою виконавського аналізу музичних творів; професійно використовувати музичний інструмент під час уроків музики та у позакласній музично-виховній роботі в загальноосвітньому закладі; виконувати педагогічні функції в дитячих музичних школах, школах мистецтв та в загальноосвітніх закладах; демонструвати володіння теоретичними та практичними основами музичного виконавства;

вміння використовувати музичний та спеціальний інструментальний тезаурус; кращі зразки світової інструментальної музики, зокрема творчості українських композиторів.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
індивідуальні	-
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр У111	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Курс (рік навчання) 1У	Нормативний / вибірковий нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання , год	Вага оцінки	Термін виконання

Ознайомлення з програмою комплексного іспиту з музичної педагогіки	Самостійна робота				Не пізніше ніж за півроку до початку атестації
Ознайомлення з Графіком роботи ЕК та роз поділом студентів за екзаменаційними групами (за розпорядженням декана факультету)	Самостійна робота				Не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК
Оглядові лекції з навчальних дисциплін, включених до Програми кваліфікаційного іспиту	Лекції				квітень 2021
Консультації перед іспитом	Консультації				травень 2021
Складання іспиту під час роботи Екзаменаційної комісії	Творчий іспит з методикою викладання. Захист кваліфікаційної роботи.				червень 2021

6. Система оцінювання курсу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	

незадовільно з можливістю повторного складання

0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<p>Умови допуску до державної атестації</p>	<p>До здачі іспиту допускаються студенти, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не мають академзаборгованості з навчальних предметів; - в повному обсязі засвоїли твори навчальної програми; - опрацювали теоретичний матеріал, визначений на відповідний семестр; - володіють компетентностями, які відповідають вимогам робочої програми. <p>Виконання навчального плану підготовки бакалавра в повному обсязі (відсутність заборгованостей зі складання всіх підсумкових форм контролю за вісім семестрів навчання)</p>	
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <p>Структура кожного державного екзамену, а також послідовність і терміни проведення екзамену у разі поділу його на творчий та захист кваліфікаційної роботи, порядок і форма перевірки знань студентів під час атестації встановлюються випусковою (випусковими) кафедрою і затверджуються вченою радою факультету.</p> <p>Засідання Екзаменаційної комісії є відкритими і проводяться за участю більше ніж половини її складу та обов'язкової присутності голови Екзаменаційної комісії. Тривалість засідання не повинна перевищувати шести академічних годин на день. Тривалість творчого державного екзамену одного студента, як правило, не повинна перевищувати 30 хвилин.</p> <p>Повторне складання (перескладання) державного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо студент не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи Екзаменаційної комісії.</p> <p>Усіх форм навчальної співпраці стосуються вимоги Положення про запобігання плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ, яким визначаються норми поведінки студентів і працівників університету.</p>		
<p style="text-align: center;">8.Складові комплексного іспиту</p> <p style="text-align: center;">Комплексний іспит складається із трьох складових:</p> <p style="text-align: center;">1. Концертне диригування хором</p> <p>Здобувач готує концертну програму із навчально-академічним хором - 2 твори, де ілюструє уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва.</p> <p>Орієнтовна складність програми:</p> <p>Програма студентського мішаного хору.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Pie Yesu» from «Messa da Requiem» - A. Webber 2. «Летів пташок» - українська народна пісня в обробці О. Спаринського. 3. «Минули літа молодії» - муз. Д. Січинського, сл.Т.Шевченка. 4. «Льодолом» - муз. М. Леонтовича, сл. Г. Чупринки. 5. «Садок вишневий» - муз. Є. Станковича, сл. Т.Шевченка. 6. «Cum sanctu spiritu» - 12 частина із «Gloria» - муз. А.Вівальді. 7. «Hostias» - муз. В. А. Моцарта. 		

8. «Богородице Діво» - муз. Р. Толмачова.
9. «Милість миру». Л. Дичко.
10. «Молитва» - муз. Л. Квасневського.
11. «Подoliaночка» - українська народна пісня в обробці А. Кушніренко
12. «Libera me», VI ч. з месси «Requiem» - муз. Г. Форре.
13. «Не туманься, тумане» - муз І. Шамо, сл. П.Усенко.
14. «Плакали ангели» - муз. М.Попова.
15. «Маленька Джазова Месса», муз. Боба Чілкота.
16. «Ой, чого ти почорніло» - муз. А.Литвинова, сл.Т.Шевченка.
17. «Sanctus» - муз. Д. Керубіні.
18. «Тропар до Пресвятої Богородиці» - муз. Г. Гаврилець.
19. «Благослови, душе моя, Господа» - муз. Р. Твардовського.

Колядки та щедрівки

1. О. Яковчук «Щедрівка».
2. І. Небесний «Ой прилітали два соколоники».
3. Т. Власенко «Колядка»
4. Л.Дичко «Веселая нам новина»
5. Б. Сегін «Щедрівка»
- 6.О. Кошиць «Янголи в небі»
7. М. Леонтович «Щедрик»
8. В. Гайденко «Щедрий вечір»
9. О.Бондаренко «Тиха ніч».
10. М. Гобдич «У надії Божа Мати»
11. Л. Кобільник «Коляда-колядка»
12. «Алилуя»

Програма студентського однорідного хору.

- 1.Stabat Mater - муз. А. Кисельова, лат. текст Якопоне да Тоді.
2. Лелеченьки - муз. О. Білаша, сл. Д. Павличка
3. Озеро - муз. Мераба Парцхаладзе, сл. Буду Купаташвілі
4. De profundis clamavi - муз. Piotra Janczaka
5. Закувала зозуленька - українська народна пісня в обробці Гр. Цицалюка
6. Dignare - муз. Г. Ф. Генделя, обр. для жін. хору В. Самаріна
7. Місяченьку - українська народна пісня в обробці Д. Скоропада
8. Ave verum corpus - муз. В.-А. Моцарта;
9. М'ята - муз. М. Чембержі, сл. В. Сороки
- 10.Sanctus - муз. Piotra Janczaka
11. Піду в садочок - українська народна пісня в обробці А. Коломійця
12. Світанок - муз. В. Верменича, сл. А. Каструка
13. Садок вишневий коло хати - муз. Г. Хоткевича, сл. Т. Шевченка
14. Журавочка - муз. Б. Янівського, сл. Т. Шкарбюка
15. Ой мій милий щось зробив – закарпатська українська народна пісня в аранж. М. Клепар
16. Коляда - муз. М. Стецюна, сл. А. Марченко
17. Колядка-колядка - пер. для жін. ансамблю Х. Давидовської-Бездір
18. Щедрик - українська народна пісня в аранж. Л. Г. Бондаренко

2.Практична робота з шкільним хором колективом

Здобувач повинен володіти основними психолого- педагогічними комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності дитячого колективу; демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності; створювати та

реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності; спроможність до вирішення основних проблем практичної діяльності в репетиційній, педагогічній та творчій роботі; здатність до художньо-музичної взаємодії в колективній роботі у шкільному колективі. Дипломнику надається 15 хвилин для розучування твору із шкільної програми.

3. Колоквіум по спеціальності.

Здобувач повинен відповісти на 4 питання екзаменаційного білету.

Орієнтовні питання:

1. Менеджмент музичної освіти: структура, цілі, ресурси, організація праці
2. Менеджмент музичної освіти: ефективність методів
3. Інноваційні процеси в музичній освіті. Технічне забезпечення.
4. Сутність теорії і методики освіти.музичної
5. Провідні педагогічні системи музичного навчання та виховання українських педагогів-музикантів ХІХ–ХХ ст. (М. Лисенка, Б. Яворського, М. Леонтовича, К. Стеценка, В. Верховинця).
6. Концепції художньо-естетичного виховання ХХ–ХХІ століття. Музично-педагогічні системи Е. Жака- Далькроза, К. Орфа, З. Кодая, Б. Тричкова, Д. Кабалевського, Т. Рокитнянської, Л. Поспішилової.
7. Нормативні документи та навчально-методичне забезпечення предмету «Музичне мистецтво» в ЗЗСО. Основні положення НУШ.
8. Характеристика методів музичного виховання та навчання: загальні та спеціальні, інтерактивні методи.
9. Музично-педагогічні технології. Психолого-педагогічні умови проведення уроку.
10. Класифікація уроків музичного мистецтва (тип, форма, жанр).
11. Теоретико-методичні основи: прийоми контролю засвоєння матеріалу, позакласна та позашкільна робота.
12. Зміст і організування масових та гурткових форм позакласної та позашкільної роботи, індивідуальне навчання, критерії оцінювання.
13. Сутність інтегрованого курсу «Мистецтво» в умовах НУШ.
14. Особливості побудови уроку музики
15. Основи музичної грамоти в початковій школі.
16. Види музичної діяльності в умовах інтегрованого курсу
17. Ігрові, художньо-педагогічні та інтерактивні художньо-педагогічні технології.
18. Сприймання та аналіз-інтерпретація музики. Пластичне інтонування.
19. Методика проведення слухання музики на уроці.
20. Хоровий спів як вид виконавського мистецтва і його значення в музичному вихованні дітей
21. Основні вокально–хорові навички й методика їх формування у школярів різного віку.
22. Імпровізація (ритмічна і пластична) та інсценізація пісень, фізкульт-хвилинки
23. Гра на дитячих музичних інструментах.
24. Види музично-дидактичних ігор, техніка створення творчих проектів. Творчий проект на обрану тему курсу.
25. Психолого-педагогічні умови роботи з дітьми середнього шкільного віку
26. Інтеграція різних видів мистецтва на уроках музики.
27. Елементарна теорія музики (музична фонетика, нотна графіка, музична морфологія).
28. Вокальна, інструментальна та ритмічна імпровізація у шкільній практиці.
29. Психолого-педагогічні умови роботи з учнями старшого шкільного віку.
30. Музикування, візуалізація та імпровізація як засоби активізації творчої уявистаршокласників

Рекомендована література

Базова із диригування

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. Ленинград : Музыка, 1973. 120 с.
2. Анисимов А. Дирижер – хормейстер. Ленинград : Музыка, 1976.
3. Безбородова Л. Дирижирование. Москва : Просвещение, 1985. 159 с.
4. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів. Навчальний посібник. Київ : «Український Світ», 2002. 439 с.
5. Дмитревський Г. Хорознавство і керування хором. Київ : Держвидав, 1961. 96с.
6. Доронюк В.Д. Курс техніки диригування: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: Обл. друк, 2004. 292 с.
7. Доронюк В.Д. Методика викладання диригування. Івано-Франківськ, 2005. 320 с.
8. Ержемский Г. Психология дирижирования / Г. Ержемский. Москва : Музыка, 1988.
9. Егоров А. Теория и практика работы с хором. Ленинград : Музгиз, 1951. 239 с.
10. Ержемский Г. Психология дирижирования. Москва : Музыка, 1988.
11. Казачков С.А. Дирижер хора – артист и педагог. Казань, 1998. 308 с.
12. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. Москва : Музыка, 1967. 111с.
13. Кан Е. Элементы дирижирования. Ленинград : Музыка, 1980. 216 с.
14. Канерштейн М. Вопросы дирижирования. Москва : Музыка, 1965. 265 с.
15. Колесса М. Основы техніки диригування. Київ : Музична Україна, 1973. 208 с.
16. Коломоець О. М. Стисле хорознавство : навч. посіб. для здобувачів освіти ВНЗ, що навчаються за спец. "Музичне мистецтво". М. 2019.
17. Кондрашин К. П. О дирижерском искусстве. Ленинград : Советский композитор, 1970. 151 с.
18. Малько М. Основы техники дирижирования. Москва : Музыка, 1965. 219 с.
19. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Муз. Україна, 1986. 96 с.
20. Маталаев Л.Н. Основы дирижёрской техники: метод, пособие. Москва : Совет, композитор, 1986.208 с.
21. Медынь Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. Москва : Музыка, 1967. 133 с.
22. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Львів: Каменяр, 1992. 232 с.
23. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. Москва : Музыка, 1984. 160 с.
24. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. Москва : Музыка, 1979. 160 с.
25. Пазовский А. Записки дирижера. Москва : Музыка, 1968. 558 с.
26. Пігров К. Керування хором. Київ : Держвидав, 1956. 292 с.
27. Поляков О. Язык дирижирования. Київ : Музична Україна, 1987. 95с.
28. Птица К. Очерки по технике дирижирования хором. Москва : Музгиз, 1968.160 с.
29. Разумний І. Посібник з диригування. Київ: Музична Україна, 1968. 287 с.
30. Романовский М. Хоровой словарь. 2-е изд., доп. Ленинград : Музыка, 1972. 142 с.
31. Сивизьянов А. Проблемы мишечной свободы дирижера хора. Москва : Музыка, 1983. 55 с.
32. Хайкин Б.Э. Беседы о дирижерском ремесле. Москва : Сов. композитор, 1984. 264 с.
33. Хомичевський М. Порадник для керівника самодіяльного хору. Київ : Мистецтво, 1961
34. Черепанин М. В. Музична культура Галичини другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст. Монографія. Київ : Вежа, 1997. 328 с
35. Чесноков П. Хор и управление им. Москва : Музыка, 1961. 224 с.

36. Якобечук Н., Карпінець А, Комаренко Н. Диригентсько-хоровий практикум (академічний хор). Київ : Ліра. 2017. 52 с.

Допоміжна

37. Казачков С. А. О дирижерско–хоровой педагогике. Музыкальное исполнительство. Москва : Музыка, 1970. Вып. 6.
38. Кан-Калик В. А. Педагогическая деятельность как творческий процесс. Грозный, 1986. 186 с.
39. Кречко М. Натхнена музикою, сповнена доброти. *Виконавські школи вищих учбових закладів України*: зб. наук. праць. Київ, 1990. С. 148-157.
40. Кыверялг А. А. Методы исследований в профессиональной педагогике. Таллинн : Валгус, 1980. 334 с.
41. Лашенко А. П. Пути совершенствования предмета «Хороведение и методика работы с хором». Сб. трудов. – Вопросы хорового образования: сб. трудов. Москва : ГМПИ им. Гнесиных, 1985. Вып. 77. С. 21-40.
42. Маценко С. Метамистецтво. Словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики. Львів : Априорі, 2017. 118 с.
43. Мусин И.А. Техника дирижирования. Москва; : Музыка, 1967. 352 с.
44. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. 224 с.
45. Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров / К. Ольхов. – М.: Музыка, 1979.
46. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. Москва : Эксмо-Пресс, 2000. 272 с.
47. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. Навчальний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. – 256 с.
48. Потылико Г. Этика – психологические основы общения. Москва, 1982. 263 с.
49. Прокофьев Г. П. Формирование музыканта-педагога. Москва : изд.-во АПН РСФСР, 1956. 480 с.
50. Работа в хоре. Методика, опыт / Ответств. ред. Б.Т. Тавлина. Москва : Профиздат. 1977. 128 с.
51. Смелкова З.С. Педагогическое общение: Теория и практика учебного диалога на уроках словесности. Москва : Флинта : Наука, 1999. 232 с.
52. Соколов В. Работа с хором . Учеб.пос. 2-е изд. Москва : Музыка, 1983. 192 с.
53. Тевосян А. Дирижерско–хоровое образование в вузе как система (статья). *Проблемы музыкальной педагогики*: сб. трудов. Москва : Московская государственная консерватория. 1981. С. 109 – 126.
54. Шерхен Г. Учебник дирижирования [перевод И. Шрайбера]. *Дирижерское исполнительство. Прак- тика. История. Эстетика*: сб. статей / ред. – сост. Л. Гинзбург. Москва : Музыка, 1975. С. 208-263.
55. Ярошевська Л. В. Особливості формування музичних здібностей у диригентсько-хоровій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки / ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Вип. 155. Серія Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С. 150–155.*

1. Аристова Л. С. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
2. Бакай С. Ю. Основи музичного виховання. Харків, 2011. 149 с.
3. Вовк М. В. Методика музичного виховання. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2007. 264 с.
4. Гадалова І. М. Методика викладання музики в початкових класах: навч. пос. Київ: ІСДО, 1994. 272 с.
5. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. пос. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2003. 104 с.
6. Доронюк В. Д., Зваричук Ж. Й. Шкільне хорознавство : навч. посіб. для викл. і студ. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника, 2008. 336 с.
7. Доронюк В. Д., Сливоцький М. Ю. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики. Навч. пос. Івано-Франківськ, 2007. 306 с.
8. Кульчицька Л. Музичне виховання в початкових класах загальноосвітньої школи. Івано-Франківськ, 2000. 46 с.
9. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей. Видання друге, доопрацьоване. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації у 2-х частинах. Частина 1. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.
10. Масол Л. М., Очаковська Ю. О. Вивчення музики в 1-4 класах: навч.-метод. пос. для вчителів. Харків: Скорпіон, 2003. 144 с.
11. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах. Київ: Либідь, 2001. 271 с.
12. Програми з музики для середньої школи та позакласна робота з музики в 1-4 класах / [Авдієвський А. Г., Болгарський А. Г., Гадалова І. М., Жофчак З. З.]. Київ, 1994. 188 с.
13. Ростовський О. Я. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: навч. посіб. Ніжин: В-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. 193 с.
14. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2001. 216 с.
15. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.-метод. пос. Київ: ІЗМН, 1997. 248 с.
16. Рудницька О. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ, 1998. 211 с.
17. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна і мистецька. Київ: Вища школа, 2002. 245 с.
18. Савчук В. Формування навиків ансамблевого співу в учбовому хорі. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2006. 24 с.
19. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу у початковій школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2006. 216 с.
20. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 240 с.
21. Шмагало Р., Покотило Г., Ляшкевич П., Гнатишин І., Бей Т. Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ–ХХІ століть: навчальний посібник / за заг. редакцією Р. Шмагала. Львів: ЛНАМ; Тернопіль: Мандрівець, 2013. 292 с.: іл., дод. + DVD.

Допоміжна:

1. Беземчук Л. В. Творчий розвиток школярів засобами музичного мистецтва. *Мистецтво і освіта*. 2001. С.43–46.
2. Бодак Я. А., Соловей Л. М. Українська та зарубіжна музичні літератури. Вінниця: Нова Книга, 2011. 304 с.

3. Владимірова А. Л. Інтерактивні методи навчання учнів молодшого шкільного віку на уроках музики. *Таврійський вісник освіти: Науково-методичний журнал*. 2004. № 4 (8). С. 79–84.
4. Владимірова А. Л. Метод моделювання художньо-творчого процесу на уроках музики. *Педагогічні науки: Зб. наук. праць*. Випуск 25. Херсон: Айлант, 2001. С. 62–66.
5. Владимірова А. Л. Уроки музики засобами народознавства, як чинник розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Педагогічні науки: Зб. наук. праць*. Вип. 16. Херсон : Айлант, 2000. С. 220–225.
6. Горожанкіна О. Сучасний підхід до розвитку духовності школярів на уроках музики. *Початкова школа*, 2002. 59 с.
7. Демчишин М. Про викладання дисциплін художньо-естетичного циклу. *Освіта України*. Серпень, 2001. 102 с.
8. Єлагіна Л. М., Лук'янченко О. М. Музика. Програма і методичні розробки уроків у 1-4 класах: Посіб. для вчителя. Харків: Веста; Ранок, 2002. 64 с.
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі загальної середньої освіти: 12-бальна система. Київ, 2000. 12 с.
10. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9. С. 35–39.
11. Очаківська Ю. О., Смаглій Г. І. Музика: методичні розробки уроків для 2-го класу загальноосвітньої школи. Харків : Факт, 2002. 103 с.
12. Побережна Г. І., Щириця Т. В. Загальна теорія музики. Київ: Вища школа, 2004. 303 с.
13. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Музика. 1-8 класи. Київ: Шкільний світ, 2001. 133 с.
14. Програми та поурочні методичні розробки для загальноосвітніх шкіл. Музика: 1–4 класи / авт. кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. Київ: Перун, 2001. 128 с.
15. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика. 1-4 класи. Київ: Перун, 1996. 127 с.
16. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 5–8 класи / авт. кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. Київ: Перун, 2001. 102 с.
17. Ростовський О. Я. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики: метод. реком. Київ: Освіта, 1991. 48 с.
18. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2001. 230 с.
19. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання. Київ: ІЗМН, 1997. 248 с.
20. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2011. 640 с.
21. Хлебникова Л. О. Виховання музикою. *Навчання і виховання шестирічних першокласників: Зб. ст. / Упор. К. Прищепа*. Київ: Рад. шк., 1990. С. 155–168.

14. Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт початкової загальної освіти - <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
2. Державний стандарт повної загальної середньої освіти - <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>

3. Типова освітня програма під керівництвом Р. Б. Шияна. URL <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
4. Типова освітня програма розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. URL <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
5. Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи. /Кер. авт. колективу Хлебнікова Л. М. - <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
6. Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-7 класи. / Кер. авт. колективу Масол Л. М. - <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/music.pdf>
7. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. - <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
8. Наказ Міністерства освіти і науки України. 12.01.2017. №40. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf
10. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(2)_17)[http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(2)_17)
13. <https://www.slideshare.net/ssuserd1cca6/ss-63452>
14. <http://h.ua/story/>
15. <http://h.ua/story/>
16. <http://www.ukrdeti.com/>
17. http://www.zipsites.ru/books/metodika_prepodavaniya_khud_kultury/6374.txt
18. <http://files.zipsites.ru/books/gr/63704.pdf>
19. <http://rudocs.exdat.com/docs/index-339120.html>
20. http://pedsovet.org/component/option,com_mtree/task,viewlink/link_id,17814/Itemid,118